

IV. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi'nde

Halı

Serap Leloğlu-Ünal*

Başbakanlık Atatürk Yüksek Kurumu'na bağlı kuruluşlardan olan Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı bugüne kadar düzenlediği bir dizi bilimsel etkinliğe bir yenisini ekledi. **Dördüncü Uluslararası Türk Kültürü Kongresi.** Merkez'in uluslararası platformda düzenlediği Türk Kültürü kongrelerinden ilki *İbn-i Türk, Harezmî, Fârâbî, Beyrûnî, İbn-i Sîna Sempozyumu* adı ile 1985 yılında, ikincisi *Osmanlı Öncesi Türk Kültürü Kongresi* adı ile 1989 yılında, üçüncüsü ise *Türk Kültürü Kongresi* adı ile 1993 yılında gerçekleştirildi. Türk Kültürü konulu kongrelerin dördüncüsü, 4-7 Kasım 1997 tarihleri arasında, Ankara'da, 83'ü yurtdışından, 106'sı yurtiçinden olmak üzere 189 bilim adamının katılımı ile gerçekleştirildi. Suriye, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Azerbaycan, İran, Rusya Cumhuriyeti, Almanya, İngiltere, Macaristan, İtalya gibi dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen ve kongreye Türkiye'den katılan katılımcılar 191 bildiri sundular. Katılmadığı veya çağrılı olmadığı için kırılanlar bir yana, her bilim adamının değerini takdir eden bir kuruluş olduğumuzu nankörler bile inkar edemez. Bildiriler, Türk Kültüründe Müzik ve Perde-Sahne Sanatları, Türk Kültüründe Gelenek, Görenek ve Uygulamalar, Türk Kültüründe İnançlar, Türk Kültüründe Teorik ve Kavramsal Yaklaşımlar, Türk Kültüründe Mimarlık, Türk Kültüründe Süsleme ve El Sanatları, Türk-İslâm Kazıları, Sorunları ve Eski Eser Koruma Politikaları, Yayınlarda Türk Kültürü, Türk Kültüründe Devlet ve Siyaset gibi pekçok oturumda tartışıldı. Bu oturumlardan belki de en çok ilgi çekeni Türk-İslâm kazıları ile ilgili olanı idi. Bilindiği üzere, ülkemizde Türk-İslâm dönemi kazıları son 50 yıldır başlamış olup, belli bir çevre tarafından fazlaca kabul görmemektedir. Oysa, Anadolu'da Türk dönemine ait yüzlerce eser toprak altından çıkarılmayı ve şu an için cevaplandırılmadığımız, karanlıkta kalan noktaları aydınlatmayı beklemektedir. Biz bir duyarlılık örneği olan

çalışmaları yönlendirmek ve geniş kitlelere ulaştırmak için bağımsız oturumlar düzenledik.

Kongre'nin Türk Kültüründe Süsleme ve El Sanatları Oturumları halı konusunu ele alan bildiriler bakımından oldukça zengin olup, izleyenler hem Anadolu, hem Türk Dünyası'nda halı sanatı ile ilgili yeni araştırmaların sonuçlarını dinleme imkânı buldular. Bunlardan Karlıgaş Kadeşeva'nın sunduğu "Kazak Halı, Kilim ve Keçeleri Hakkında Kavram ve Terimler" adlı bildiri Kazakistan'da konu ile ilgili kullanılan terimler; Kübra Aliyeva-Ulusoy'un sunduğu "18-19. Yüzyıllarda Zanaatkarlık Merkezi-Şuşa Şehri" başlıklı bildirinin bir bölümünde Şuşa halıları; İsmail Öztürk'ün sunduğu "Türkiye'de Halı ve Kilimciliğin Kaynakları, Kaynakçası ve Terminolojisine İlişkin Sorunlar" başlıklı bildiri genel dokumacılık tarihi ve sorunları; Natalia Nekrasova'nın sunduğu "Rug Door Curtains of the Turkic People of Turkestan and Caucasian" başlıklı bildiri Türkistan ve Kafkas ensileri; Röya Tagiyeva'nın sunduğu "Azerbaycan Halçaları Miniatur Ressamlığı" başlıklı bildiri Azerbaycan halılarının bir grubu olan tasvirli halılar; Ferenc Batári'nin sunduğu "Classical Turkish Carpets in Hungary" başlıklı bildiri Macaristan Müzelerindeki halılar ile Macaristan'da Türk halıları; Tagiyev Nuretdin Mammadoglu'nun sunduğu "Azerbaycan Namazlığı Halçaları" başlıklı bildiri Azerbaycan seccâdeleri, Hatice Esedova Balıkızı'nın sunduğu "Azerbaycan Halı Motiflerinin Yaranma Tarihi ve Türk Halılarının Ortak Elementleri" başlıklı bildiri Azerbaycan halı sanatı ile Anadolu Türk halılarında görülen ortak motifler; Maya Djumaniayzova'nın sunduğu "Türkmen Halısı Alem Modeli" başlıklı bildiri Türkmen halılarının hayatı ve evreni sembolize eden bir motifi; Dinora Çuçunbayeva'nın sunduğu "Kırgız Halılarının

* Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı.

Carpet In The Fourth International Turkish Culture Congress

Serap Leloğlu-Ünal*

The Atatürk Culture Centre, one of the agencies subjacent to Prime Ministry's Atatürk Supreme Council, added a new one to the series of scientific activities that it has organised: The Fourt International Turkish Cultur Congress. The first of the Turkish Culture Congresses held in 1985 on an international platform was the Ibn-i Türk, Fârâbî, Beyrûnî and Ibn-i Sîna Symposium, the second titled the Pre-ottoman Turkish Culture Congress took place in 1989 and the year 1993 was the stage for the Turkish Culture Congress.

The most recent event in the series, the Fourth International Turkish Culture Congress, hosted between 4th and 7th November 1997 a panel of 189 scientists, of whom 106 were from Turkey and 83 had arrived from abroad. 191 papers were presented to the congress by the participants who had arrived from Azerbaijan, Germany, Hungary, Iran, Italy Kazakhstan, Kirghzistan, Ozbekhstan, Russia, Syria, Turkmenistan and United Kingdom. The papers on such subjects as music, stage and screen arts, traditions, customs and practices, beliefs, theoretical and conceptual approaches, regional issues, science and philosophy, architecture, decorative and handicrafts arts, Turkish and Islamic excavations, problems in preserving the relics, publications, State and politics in the Turkish culture were discussed in many ad hoc group meetings. It will be recalled that the excavations to unearth the Turkish-Islamic remnants gained impetus only in the last fifty years because of the disinterested attitudes of certain groups despite the fact that hundreds of such monuments await to be brought to day's light and to illuminate areas which are yet to be thoroughly examined.

The congress sessions on the decoration and handicrafts were indeed quite rich with regard to carpets and carpetry. The audiences had thus obtained the

possibility to listen to the latest research results on carpets in the Turkish world. The paper on "The Concepts and Terms Used Kazakh Carpets, Kilims and Felts" by Karligash Kadesheva described the Kazakh terminology on the matter, Qubra Aliyeva-Ulusoy's "City of Şuşa: Centre of Artisanry in 18th and 19th Centuries" presented the Şuşa carpets, İsmail Öztürk's paper on "Issues Regarding Sources, Bibliography and Terminology of Turkish Carpets and Kilims" laid bare the general history and problems of weaving arts and crafts, and Natalia Nekrasova's "Rug Door Curtains of the Turkish People of Turkestan and Caucasia" gave a panorama of this interesting use of carpets. Rûya Tagiyeva's "Miniatures on Azerbaijan Ruglets" was listened with much interest as the pictorial loom products that are a subset of this country's carpet tradition. Ferenc Batári's "Classical Turkish Carpets in Hungary" gave an overview of the Turkish rugs paper in Hungary and hungarian museums. Tagiyev Nuretdin Mammadoglu's "Prayer rugs Made in Azerbaijan" pointed at the Azerbaijan prayer rugs, Hatice Esadova Balikizi's "Date Determination of Azerbaijan Carpet Patterns and Common Elements of Turkish Carpets" filled the audience in on the common models encountered in Azerbaijanian and Anatolian carpets, Maya Djumaniyazova's "Medallion Pattern in Turcoman Carpets" describes a pattern in the Turcoman carpets symbolising the life and universe, Dinora Çuçunbayeva's "Ornamentation of Kirghiz Carpets" summarises the patterns of the carpets used in the region. Finally, mention must be made of Gurbancemal Kurueva whose paper on "Patterns in Turcoman Carpets and Sangatu's Eyes" illuminated many aspects of the history of Turkmenistan's carpetry and the evolution of its patterns.

* Specialist, Atatürk Culture Center.

Ornemanasyonu" başlıklı bildiride bölgede dokunan halıların motifleri; son olarak Gurbancemal Kurueva'nın sunduğu "Türkmen Halısı Şekillendiriş Sangatunun Gözbaşı" başlıklı bildiride Türkmenistan'da halı sanatı tarihi ve motiflerinin meydana getirilişi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Son yıllarda Merkezimizin halı sanatına verdiği önemin

bir göstergesi olarak çok sayıda halı ile ilgili bildirinin yer aldığı Kongre, ayrıca iki halı sergisiyle de zenginleştirildi.

İzleyenlere görsel malzeme sunması bakımından bu sergilerin önemi büyüktür. Bindallı Halıcılık ve Çetinkaya Galerî'nin katılımı ile gerçekleştirilen bu sergilerde hem Anadolu'dan, hem de Türk Dünyası'ndan antik ve yeni halıları birarada görebilmek mümkündür. 🌸

The congress in which many papers on carpets were presented as an evidence of the interest displayed by our Centre toward the carpet-making art was enriched by two carpet exhibitions which were quite important in that they offered visual materials to the spectators as a kind gesture of Bindallı Carpet Trade Limited and Çetinkaya Gallery which presented antique and modern carpets from Anatolia and Turkish world. 🇹🇷

